

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 19Co/71/2019
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3117218163
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 10. 2019
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Beáta Čupková
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2019:3117218163.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Beáty Čupkovej a sudcov JUDr. Viery Škultétyovej a JUDr. Radoslava Svitanu, PhD. v spore žalobkyní 1/ C. Y., nar. XX.XX.XXXX, bytom N.. D. XXXX/X, P., 2/ B. I., nar. XX.XX.XXXX, bytom K. hrdinov XXX/XX, P., zastúpených S. kancelária I.. C. J. - I.. Silvia J., so sídlom G. XXXX, P. proti žalovanej C.. C. C., nar. XX.XX.XXXX, bytom P. I. XXX, zastúpenej I.. I. T., advokátom, so sídlom J. X. XXXX/XXX, P., za účasti intervenienta na strane žalovanej T. poisťovňa, a. s. E. W. N., so sídlom E. XX, J., W.: XX XXX XXX, zastúpeného V. L. & G., so sídlom K. nábrežie X/A, J., W.: XX XXX XXX, o ochranu osobnosti, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Trenčín č. k. 20C/47/2017-43, zo dňa 07. decembra 2018, takto

rozhodol:

Rozsudok súdu prvej inštancie **p o t v r d z u j e** .

Žalobkyne 1/, 2/ **m a j ú** proti žalovanej nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 20.000,- eur a žalobkyni 2/ sumu 20.000,- eur, do 3 dní od právoplatnosti rozsudku. Vo zvyšku žalobu zamietol. Rozhodol, že žalobkyne 1/, 2/ majú proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % s tým, že o výške náhrady trov konania súd rozhodne samostatným uznesením.

2. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobkyne sa podanou žalobou domáhali, aby súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 40.000,- eur a žalobkyni 2/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 40.000,- eur, do troch dní od právoplatnosti rozsudku.

3. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané, že Okresný súd Trenčín vydal dňa 05.06.2017 trestný rozkaz č. k. 4T/73/2017-286, ktorým uznal žalovanú vinnou tým, že dňa 25.10.2016 v čase okolo 6:00 hod. viedla osobné motorové vozidlo značky V. G., R.: P. po hlavnej ceste číslo 1/9, za obcou C. B. v smere na P., pri predbiehaní nákladného motorového vozidla značky O. G. R.: P.XXX BP s príviesom sa nestihla zaradiť do svojho jazdného pruhu, v dôsledku čoho došlo k zrážke medzi osobným motorovým vozidlom, ktoré viedla obvinená, s protiídúcim osobným motorovým vozidlom značky E. V., R.: TO-XXX DA, ktoré jazdilo po hlavnej X/X v smere od P. do obce C. B. a ktoré viedla vodička E. Y., pričom následkom kolízie oboch osobných motorových vozidiel došlo k usmrteniu spolujazdkyne sediacej na zadnom sedadle osobného motorového vozidla značky E. V., I. G., naposledy bytom P. - X., K.. Y.v XXX/XX. X. svojím konaním predchádzala vozidlo a nemala pred sebou rozhľad na takú vzdialenosť, ktorá je potrebná na bezpečné predchádzanie a nemohla sa bezpečne zaradiť pred vozidlo, ktoré chcela predísť a ohrozila vodiča jazdiaceho v protismere, teda inému z nedbanlivosti spôsobila smrť a ďalšiemu inému aj ťažkú ujmu na zdraví. Žalovaná bola za to

odsúdená na úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 2 (dva) roky, ktorého výkon jej bol podmienene odložený na skúšobnú dobu 30 (tridsať) mesiacov a zároveň bol žalovanej uložený trest zákazu činnosti viesť motorové vozidlá každého druhu na 4 (štyri) roky. Podľa § 287 odsek 1 Trestného poriadku bola žalovanej uložená povinnosť nahradiť poškodenú žalobkyni 1/ škodu v sume 1.586,63 eur. Trestný rozkaz nadobudol právoplatnosť dňa 12.09.2017. Žalobkyne sa domáhali náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu, že žalovaná zasiahla neoprávnene do ich osobnostných práv, konkrétne do práva na ochranu súkromia. Žalobkyne boli súdom odkázané so svojim nárokom na náhradu nemajetkovej ujmy na civilný proces. Žalovaná spôsobila neoprávnený zásah svojím konaním, je pôvodcom zásahu, a je teda pasívne vecne legitimovaná v konaní o ochranu osobnosti žalobkýň, do ktorých osobnostných práv žalovaná neoprávnene zasiahla. Na strane žalovanej ako žalovaná v 2. rade teda nemusela vystupovať Komunálna poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, ktorá bola poisťovateľom zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla značky V. G., R.: TN-XXX BZ, pričom poistný vzťah trval aj od 12.06.2016 do 11.06.2017, teda aj v čase predmetnej dopravnej nehody, ako vyplýva z predloženej poisťky č. XXXXXXXXXXXX. Uvedená poisťovňa mala v konaní procesnú pozíciu intervenienta na strane žalovanej vzhľadom na jej právny záujem na výsledku konania titulom uvedeného poistného vzťahu.

4. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy, v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu, existencia závažnej ujmy. Žalobkyne stratili možnosť realizácie a ďalšieho rozvoja rodinného života s matkou a sú o citový vzťah k nej úplne a natrvalo ochudobnené a túto značnú ujmu by takto vnímala každá iná osoba v porovnateľnej situácii v akej sú žalobkyne. Z uvedeného je zrejmé, že žiadna forma morálneho zadosťučinenia by nepostačovala na to, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá značná nemajetková ujma na strane žalobkýň, ktorých právo na ochranu osobnosti bolo porušené zásahom s neodstrániteľnými následkami. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o uplatnenom nároku zohľadnil závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy so zreteľom na jej intenzitu, rozsah, dopad a vzal zreteľ aj na okolnosti, za ktorých došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv žalobkýň. Náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 20.000,- eur pre každú zo žalobkýň považoval za primeranú. Tvrdenia žalobkýň 1/, 2/ o tom, že žalobkyne tvorili s ich matkou plne fungujúcu rodinu s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami boli v konaní preukázané výsluchom svedkov P. Y. a W. P. I., ktorí ako partneri, resp. manželia žalobkýň boli v častom kontakte s matkou žalobkýň a vedeli sa hodnoverne vyjadriť k charakteru vzťahu žalobkýň s ich matkou pred jej úmrtím. Z výsluchu žalobkýň a svedeckých výpovedí bolo preukázané, že žalobkyne a ich matka pred jej usmrtením mali plnohodnotné citové väzby, usporiadané a blízke rodinné pomery, vzájomne si pomáhali, boli v neustálom kontakte, trávili spolu voľné chvíle, dovolenky, a náhla smrť matky žalobkyne v emocionálnej sfére silno zasiahla. Závažnosť vzniknutej ujmy vyplýva z toho, že citové väzby medzi žalobkyňami a ich matkou pred jej úmrtím boli hlboké a intenzívne. Usmrtením matky žalobkýň došlo k trvalému pretrhnutiu medziľudských väzieb žalobkýň s ich matkou, k neodstrániteľnej ujme na právach žalobkýň, pre ktoré bola ich matka mimoriadne dôležitou osobou v rámci rodinného života. Silné citové puto žalobkýň a ich matky viedlo u žalobkýň k ľudsky prirodzenému smútku, ktorý pretrváva i v súčasnosti, čomu nasvedčuje aj to, že žalobkyne pri rozprávaní o ich matke a o jej predčasnej smrti na pojednávaní v rámci výsluchu nedokázali udržať slzy. Žalobkyne stratili definitívne možnosť tráviť spoločné chvíle s ich matkou, prejavovať svoje city k nej a prijímať jej prejavy citov k nim, ktoré im prejavovala počas jej života, ako aj možnosť nechať si od rodiča poradiť, vzájomne si s matkou pomáhať, žalobkyni 1/ aj v súvislosti so starostlivosťou a výchovou o jej dve maloleté deti. Uvedený dôsledok je umocnený aj tým, že úmrtím matky stratili žalobkyne posledného rodiča, keďže otec žalobkyniam zomrel v roku 2010 a nemožno opomenúť ani fakt, že matka žalobkýň bola pred úmrtím zdravá, zomrela vo veku 54 rokov, v ktorom bolo možné predpokladať ďalší život matky a jej náhla smrť je pre žalobkyne ako pre každého iného v porovnateľnej situácii obzvlášť citeľná. Bol vzatý zreteľ na skutočnosť, že zo strany žalovanej nešlo o úmyselný trestný čin, ale čin nedbanlivostný s tým, že žalovaná sa na pojednávaní žalobkyniam ospravedlnila za svoje konanie. Zohľadnil aj ďalšie okolnosti, za akých k neoprávnenému zásahu došlo. V čase úmrtia matky s ňou nežili v spoločnej domácnosti žalobkyňa 1/ 10 rokov, a žalobkyňa 2/ 4 roky, no boli spolu v neustálom telefonickom, prípadne osobnom kontakte v rámci realizácie pevného vzťahu matky s jej dcérami, čo vyplynulo z výsluchov žalobkýň a svedkov a je to zrejmé aj z toho, že bývali v rovnakom meste. Žalobkyne boli v čase úmrtia matky plnoleté a finančne nezávislé od matky, budovali si vlastné rodiny s partnermi a citové väzby k partnerom. Ak by žalobkyne v čase úmrtia ich matky nemali svojich životných partnerov a žalobkyne by boli citovo naviazané len na matku žalobkýň, prípadne by boli žalobkyne aj odkázané na výživu zo strany matky, bola by ujma v ich osobnostnej sfére nepochybne ešte výraznejšia a zodpovedala by jej vyššia náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch než 20.000,- eur. Z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že pre žalobkyne

bola smrť ich matky nepriaznivým psychologickým činiteľom, ktorý viedol k hlbokému a trvalému smútku. V konaní nebolo tvrdené, že by smrť matky žalobkýň viedla k vážnej duševnej poruche žalobkýň, ktorá skutočnosť by odôvodňovala priznanie vyššej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch než 20.000,- eur. Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti je výška nemajetkovej ujmy v sume 20.000,- eur pre každú zo žalobkýň primeranou a spravodlivou na zmiernenie zásahu do osobnostných práv žalobkýň. Po vyhodnotení vykonaných dôkazov jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti súd uzavrel, že žaloba žalobkýň je dôvodná v časti o zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch v sume 20.000,- eur pre každú zo žalobkýň.

5. Žalobkyne sa domáhali každá náhrady nemajetkovej ujmy po 40.000,- eur a súd vyhovel žalobe, čo do 20.000,- eur v prospech každej zo žalobkýň, vo zvyšku žalobu zamietol. Čisto matematickým porovnaním úspechu žalobkýň a žalovanej by bolo možné dospieť k záveru, že strany mali úspech v konaní rovnaký, čo by podľa § 255 ods. 2 CSP bolo premietnuté do výroku, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Takéto mechanické rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania by podľa názoru súdu nebolo v tomto spore spravodlivé. CSP už neobsahuje ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku účinného do 30.06.2016, podľa ktorého aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo, ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu, pričom základná sadzba tarifnej odmeny advokáta sa vypočíta z výšky súdom priznaného plnenia. V prejednávanej veci výška plnenia (uplatnenej náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch) závisela od úvahy súdu. Žalobkyne nemohli predvídať výšku plnenia, ktoré im súd rozsudkom prizná. Rozhodujúca je skutočnosť, že súd konštatoval porušenie osobnostných práv žalobkýň, v dôsledku čoho vzniklo žalobkyniam právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, a žalobkyne boli úspešné v merite veci. Samotnú výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy treba vnímať ako podružnú, vedľajšiu, nemajúcu vplyv na stanovenie rozsahu náhrady trov konania žalobkýň. Vzhľadom na uvedené skutočnosti mal súd prvej inštancie za to, že žalobkyniam patrí podľa čl. 4 ods. 1, ods. 2 CSP nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % z priznaného plnenia, keďže takýto výrok o náhrade trov konania zodpovedá spravodlivému a rozumnému usporiadaniu procesných vzťahov v prejednávanej veci. O výške náhrady trov konania rozhodne súd podľa § 262 ods. 2 CSP po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí.

6. Súd prvej inštancie po právnej stránke svoje rozhodnutie odôvodnil ust. § 11, § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka a § 255 ods. 1, 2, § 262 ods. 1, 2 CSP.

7. Proti tomuto rozsudku podala v zákonnej lehote odvolanie žalovaná a žiadala, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP zmenil tak, že zaviazže žalovanú na povinnosť zaplatiť žalobkyni 1/ sumu 10.000,- eur, žalobkyni 2/ sumu 10.000,- eur, vo zvyšnej časti žalobu zamietne a o trovách konania rozhodne tak, že žiadnej zo strán sporu neprizná právo na náhradu trov konania. Zároveň navrhla, aby jej odvolací súd priznal právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. V odvolaní uviedla, že už v samotnom konaní pred súdom prvej inštancie nepopierala, že bola uznaná vinnou v konaní vedenom Okresným súdom Trenčín sp. zn. 4T/73/2017. Nepopierala právo žalobkýň na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá ujma im bola spôsobená jej konaním, nakoľko jej konanie bolo právoplatným trestným rozkazom súdu vyhodnotené ako nedbanlivostný trestný čin, a teda je zrejmé, že jej zásah do osobnostných práv žalobkýň, do práva na ochranu súkromia a rodinného života bol neoprávnený. Je nepochybné, že citové väzby medzi žalobkyňami a ich matkou pred jej úmrtím boli hlboké a intenzívne, pričom im jej stratou bola spôsobená nemajetková ujma. Uviedla však, že žalobkyne boli v čase úmrtia ich matky plnoleté a finančne nezávislé od svojej matky, pričom si budovali vlastné rodiny so svojimi partnermi. Nesúhlasila s priznanou výškou nemajetkovej ujmy. V súvislosti s uvedeným poukázala napr. na rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 26.01.2017, sp. zn. 7Co/121/2016, v ktorom súd dal do pozornosti aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a to III. ÚS 646/2015 a I.ÚS 474/2016. Vychádzajúc z týchto, ako aj iných obdobných rozhodnutí, zo všetkých zistených, navzájom sa ovplyvňujúcich faktorov a z princípu spravodlivého usporiadania vzťahov strán sporu, nepovažovala súdom priznanú sumu po 20.000,- eur pre každú zo žalobkýň za primeranú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Opätovne poukázala na fakt, že ak by v spore na strane žalovaných bola aj Komunálna poisťovňa, a. s., ktorá bola v danej veci pasívne legitimovaná, a táto by považovala žalovanú sumu za primeranú, mohol by byť jej pohľad na žalovanú sumu iný. Avšak, nestalo sa tak, nakoľko právny zástupca žalobkýň v podanej žalobe neuviedol Komunálnu poisťovňu, a. s. ako žalovanú 2/, čím sa okrem iného výplata súdom priznanej náhrady nemajetkovej ujmy v

peniazoch v prospech žalobkyň, z dôvodu žalovanej nemajetnosti, oddiali. Uviedla, že po právoplatnom rozhodnutí súdu v danej veci bude nútená vyvolať ďalší súdny spor, kde bude ako pasívne legitimovaná strana sporu vystupovať práve Komunálna poisťovňa, a. s., s ktorou mala v čase spáchania dopravnej nehody uzatvorenú zmluvu na PZP. Keďže poisťovňa nebola stranou sporu na strane žalovanej, hoci by bola bez pochyb pasívne legitimovaná v danej veci, v súvislosti s ďalším súdnym konaním žalovanej vzniknú ďalšie zbytočné trovy, ktorým sa dalo predísť tým, ak by protistrana zažalovala poisťovňu už v tomto konaní, čím by sa bez pochyb urýchlilo i vyplatenie súdom priznanej sumy žalobkyni 1/ a 2/. Aj uvedené bolo potrebné zohľadniť pri rozhodovaní o náhrade trov konania. K rovnakému záveru o potrebe krytia náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode povinným poistením zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel dospel Súdny dvor i v rozsudku zo dňa 24.10.2013 vydaným vo veci C-277/12. Zastávala názor, že súd podľa § 255 ods. 2 CSP nemal žiadnej zo strán priznať právo na náhradu trov konania, a to z dôvodu, že strany sporu mali v konaní úspech rovnaký. Poukázala na to, že súd konštatoval, že rozhodnutie o výške plnenia záviselo na úvahe súdu, čo sa síce zakladá na pravde, ale žalobkyne zastúpené advokátom museli vedieť aká je súdna prax a museli si byť vedomé, že suma 40.000,- eur je zjavne neprimeraná. Súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí na podporu správnosti svojho tvrdenia v súvislosti s priznaním náhrady trov konania v rozsahu 100 % v prospech žalobkyň poukázal na rozsudok Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 08.06.2017, sp. zn. 6Co/288/2017. Uvedené konanie sa od predmetného konania líši práve v tom, že v konaní 6Co/288/2017 žalobcovia označili ako žalovaného i poisťovňu, čo je úplne odlišná situácia.

8. K podanému odvolaniu žalovanej sa, prostredníctvom právneho zástupcu, písomne vyjadrili žalobkyne 1/, 2/, ktoré navrhli, aby odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie na základe § 387 CSP ako vecne správny potvrdil a zároveň, aby zaviazal žalovanú k povinnosti zaplatiť žalobkyniam 1/, 2/ náhradu trov odvolacieho konania vo výške 100 %. Žalobkyne 1/ a 2/ považujú rozsudok súdu prvej inštancie za vecne správny a zákonný v celom rozsahu a odvolacie námietky žalovanej proti správnosti tohto rozsudku úplne neopodstatnené a účelové. Súd prvej inštancie rozsiahlym spôsobom a správne, dostatočne a preukázateľne zistil skutkový stav veci potrebný pre jeho rozhodnutie a tento správne právne posúdil a presvedčivo a vo svojej podstate vyčerpávajúco zdôvodnil. Toto rozhodnutie súdu prvej inštancie žalobkyne 1/ a 2/ vnímajú a považujú za spravodlivé a za satisfakciu v danej veci. Žalovaná napriek tomu, že je právne zastúpená advokátom, v podanom odvolaní neuviedla odvolacie dôvody. V zmysle § 363 CSP popri všeobecných náležitostiach je potrebné v odolaní uviesť aj to, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne. Na základe tejto skutočnosti žalobkyne 1/, 2/ navrhli odvolanie žalovanej odmietnuť podľa § 386 písm. b) CSP. Žalobkyne 1/, 2/ sú dcérami I. G., nar. XX.XX.XXXX, ktorá zomrela dňa 25.10.2016 a to protiprávnym konaním žalovanej, ktorá svojou bezohľadnou jazdou usmrtila ich matku. Žalobkyne 1/, 2/ navždy stratili milovanú matku a možnosť rozvíjať s ňou spoločné rodinné vzťahy a veľmi ťažko si prečítali odvolanie žalovanej, ktoré považovali priam za bezcitné a cynické. Žalobkyne 1/ a 2/ si nedovolia polemizovať o hodnote ľudského života ako žalovaná, pre žalobkyne mala matka a vzťah s ňou nevyčísľiteľnú hodnotu. Žalobkyne s pokorou prijali rozsudok súdu prvej inštancie, pretože odôvodnenie rozhodnutia, ako aj postup súdu prvej inštancie, ktorý predchádzal vydaniu rozhodnutia vo veci samej vnímali ako profesionálny a zároveň veľmi ľudský. Súd prvej inštancie rozhodol po zvážení všetkých okolností daného prípadu, po náležitom zistení skutkového stavu výsluchu žalobkyň, ako aj nimi navrhnutých svedkov. Žalovaná sa do pojednávania nezapájala, návrhy na doplnenie dokazovania nemala, k výške uplatnenej nemajetkovej ujmy sa nevyjadrila, len požiadala súd, aby rozhodol spravodlivo. Žalobkyne 1/ a 2/ rozsudok súdu prvej inštancie vnímajú ako spravodlivý. Čo sa týka výšky požadovaného zadosťučinenia v peniazoch, túto žalobkyne stanovili s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, ako aj okolností, za ktorých došlo k neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti. Žalobkyne majú za to, že súd prvej inštancie pri stanovovaní výšky primeraného finančného zadosťučinenia musí prihliadnuť k vysokej intenzite nepriaznivého následku, k jeho nereparovateľnosti, k nečakanosti úmrtia žalobkyň matky. Uviedli, že voči rozhodnutiu súdu prvej inštancie ani nepodali opravný prostriedok, pretože celé súdne konanie na nich mimoriadne zle psychicky vplyva. Žalovaná však koná presne opačne s tým, že v podanom odvolaní uviedla, že aby uhradila priznanú nemajetkovú ujmu, bude nútená čerpať úver. Žalobkyne 1/, 2/ k tomuto úplne nemiestnemu tvrdeniu žalovanej uviedli, že žalovaná splatí náhradu nemajetkovej ujmy a ďalej si žije svoj život ako predtým, ale ich život už nikdy nebude ako predtým, pretože ujma, ktorú im žalovaná spôsobila je trvalá a neodstrániteľná. S tvrdením žalovanej, že podľa ustálenej súdnej praxe za primeranú náhradu pri strate blízkeho príbuzného v priamom rade sa považuje čiastka 10.000,- eur, absolútne nesúhlasia. Žalobkyne uvedené rozhodnutia, na ktoré žalovaná poukázala, považujú za nepravdivé,

nesprávne a nenáležité, pretože predmetné rozhodnutia sa nezaoberali posudzovaním správnosti alebo nesprávnosti výšky určenej nemajetkovej ujmy. Nepovažovali za správne poukazovať ani na iné prípady, pretože len zo samotnej výšky priznanej nemajetkovej ujmy nie je možné zistiť individuálne okolnosti každého daného prípadu, na základe ktorých súd rozhodol. Rozhodovacia prax súdov vždy zohľadňuje špecifiká konkrétneho prípadu a ako uviedol aj Ústavný súd SR v obdobných prípadoch je možná aj odlišnosť právnych názorov, pokiaľ je založená na racionálnej právnej argumentácii. Súd prvej inštancie precízne, odborne a erudovane právne vyargumentoval výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, preto sa nehodlajú znížiť k tomu, že budú uvádzať konania, resp. iné prípady a priznané výšky náhrady nemajetkovej ujmy. K neustálemu poukazovaniu žalovanej na skutočnosť, že žalovanou v spore mala byť aj poisťovňa, ktorá je podľa nej pasívne vecne legitimovaná v danom spore, sa žalobkyne detailne vyjadrili v priebehu konania pred súdom. Súd prvej inštancie v tomto smere výslovne uviedol, že tento právny názor je správny a na strane žalovanej nemusela vystupovať poisťovňa. Poisťovňa v predmetnom spore vystupuje ako intervenient, na pojednávaní vyslovene uviedla, že nemá záujem o žiadnu dohodu so žalobkyňami. Ani táto námietka žalovanej teda nie je dôvodná a poukázali na to, že samotné odvolanie je vedené len snahou oddialiť rozhodnutie vo veci samej.

9. V písomnej duplike k vyjadreniu žalobkýň 1/, 2/ žalovaná uviedla, že odvolaním napadla rozsudok vo všetkých jeho výrokoch. Výrok, ktorým súd prvej inštancie žalobu vo zvyšku zamietol, napadla odvolaním z toho dôvodu, že tento výrok logicky nadväzuje na výrok, ktorým súd uložil povinnosť žalovanej zaplatiť žalobkyňiam náhradu nemajetkovej ujmy. K námietke žalobkýň, že odvolanie nemalo podstatné náležitosti uviedla, že absencia doslovného označenia odvolacích dôvodov uvedených v zákone nemá za následok porušenie ustanovenia § 363 CSP. Jednotlivé odvolacie dôvody v predmetnom odvolaní jednoznačne a zrozumiteľne odôvodnila, pričom z ich odôvodnenia je zrejmé, aké pochybenia sú súdu prvej inštancie vytykávané. Opätovne uviedla, že už v konaní pred súdom prvej inštancie nepopierala, že bola uznaná vinnou, takisto uviedla, že nepopiera právo žalobkýň na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá im bola spôsobená jej zavinením, a nespochybnila citové väzby medzi žalobkyňami a ich matkou. Napriek skutočnosti, že stratou matky bola žalobkyňiam nepochybné spôsobená nemajetková ujma, opätovne podotkla, že nesúhlasí s výškou nemajetkovej ujmy v peniazoch s poukazom na to, že žalobkyne v čase úmrtia matky neboli odkázané na výživu zo strany matky, boli plnoleté, boli finančne zabezpečené a mali svojich životných partnerov. K námietke týkajúcej sa poukazovania na iné rozhodnutia súdov uviedla, že v praxi je bežné, že v súdnych konaniach sa často poukazuje na judikatúru v obdobných právnych veciach, ktorá podporuje, prípadne vyvracia správnosť tvrdení strán sporu, pričom takéto rozhodnutia majú pre súd len odporúčací charakter a nie sú pre súd záväzné. Na margo rozhodnutí, ktoré žalobkyne dali do pozornosti, uviedla, že tieto sa rovnako nedajú aplikovať na konkrétny prípad, pretože aj v týchto rozhodnutiach išlo o iné okolnosti, za ktorých bola priznaná náhrada za nemajetkovú ujmu. Uviedla, že poukazom na iné rozhodnutia nebolo jej snahou paušalizovať výšku sumy za smrť človeka, ale upozorniť na rozhodovacia prax súdov vyšších stupňov v obdobných právnych veciach, z ktorých vyplýva akým spôsobom súdy pri rozhodovaní o výške nemajetkovej ujmy zohľadňujú špecifiká konkrétnych prípadov. Uviedla, že pôvodne žalovaná suma bola zo strany žalobkýň umelo nadsadená, uvedomujúc si, že im bude súdnym rozhodnutím priznaná omnoho nižšia suma. Na záver, k tvrdeniu žalobkýň, že poisťovňa nie je žalovanou stranou, uviedla, že v konaní to nepovažovala za vadu konania, avšak navrhovala, aby bola žalovaná aj poisťovňa, a to z dôvodu hospodárnosti a rýchlosti konania.

10. S odôvodnením, že žalovaná v duplike neuviedla žiadne nové relevantné námietky, ani tvrdenia, žalobkyne 1/, 2/ uviedli, že nepovažujú za potrebné sa k vyjadreniu opätovne vyjadrovať.

11. Krajský súd v Trenčíne, ako súd odvolací, preskúmal vec podľa § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je potrebné podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdiť.

12. Konanie pred súdom prvej inštancie a pred odvolacím súdom tvorí jeden celok. Určujúca späťnosť rozsudku odvolacieho súdu s potvrdzovaným rozsudkom vytvára organickú (kompletizujúcu) jednotu. Odvolací súd sa v danom prípade v plnom rozsahu stotožňuje so skutkovými i právnymi závermi súdu prvej inštancie. Po dôkladnom preskúmaní odvolacích námietok dospel k záveru, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav, ktorý posúdil v súlade s hmotným právom. V dôvodoch svojho rozhodnutia uviedol, ako posúdil podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty strán sporu. Odvolací súd si preto osvojil dôvody napadnutého rozsudku a v podrobnostiach na ne podľa § 387 ods. 2 CSP poukazuje.

13. Predovšetkým odvolací súd považuje za potrebné vyjadriť sa k výhrade žalobkýň 1/, 2/ ohľadne absencie odvolacích dôvodov podaného odvolania. Súdnou praxou už totiž bolo ustálené, že v odvolaní nie je nevyhnutne potrebné výslovne uviesť konkrétne ustanovenie, pre ktorý v zákone stanovený odvolací dôvod odvolateľ rozhodnutie napáda. Pokiaľ je z obsahu odvolania zrejmé, akým dôvodom odvolateľ odôvodňuje svoje odvolanie, znamená to, že splnil požiadavku uvedenia dôvodov odvolania. V opačnom prípade by bol postup súdu príliš formalistický a odoprel by prístup k spravodlivosti tým odvolateľom, ktorý by obsahovo správne namietali v čom vidia nesprávnosť rozhodnutia, len by neuviedli konkrétne paragrafové znenie, pod ktoré by tieto dôvody právne podradili. V danom prípade žalovaná jasne uviedla, prečo odvolanie podala a z akých dôvodov považuje rozhodnutie súdu prvej inštancie za nesprávne.

14. V danom konaní sa pozostalí príbuzní (žalobkyne 1, 2,) domáhali proti osobe, ktorá spôsobila dopravnú nehodu, pri ktorej zomrela ich matka, nemajetkovej ujmy. Každá žalobkyňa žiadala 40.000,- eur. Protiprávne konanie žalovanej bolo preukázané právoplatným rozhodnutím v trestnom konaní, ktorého skutkovými zisteniami o spáchaní trestného činu žalovanou, je súd viazaný. Súd prvej inštancie každej žalobkyni priznal nemajetkovú ujmu v sume 20.000,- eur, rozsah priznanej ujmy je podaným odvolaním žalovanou spochybnovaný, žalovaná nespochybnuje skutkové, ale právne závery.

15. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

16. Podľa § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

17. Ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka obsahuje prostriedky ochrany osobnostných práv. Všeobecnou podmienkou uplatnenia ochrany podľa tohto ustanovenia je, že ide o závažnejší zásah do psychickej a morálnej integrity osobnosti, ktorý je objektívne spôsobilý fyzickej osobe privodiť ujmu na jednotlivých stránkach osobnosti. Súdna prax rozlišuje 3 prostriedky ochrany osobnostných práv: 1./žalobu na upustenie od neoprávnených zásahov (negatívna žaloba); 2./ žalobu na odstránenie následkov už uskutočnených zásahov (reštitučná žaloba); 3./ žaloba na poskytnutie primeraného zadosťučinenia (satisfakčná žaloba). Uvedené špeciálne prostriedky súdnej ochrany osobnostných práv sa podľa jednotlivých okolností konkrétneho prípadu môžu uplatniť samostatne alebo kumulatívne (ak si to vyžaduje ich účel). Z citovaného ustanovenia § 13 vyplýva, že ak môže byť vzniknutá nemajetková ujma na osobnosti postihnutej fyzickej osoby primerane vyvážená niektorou z foriem morálneho zadosťučinenia, poskytnutie príslušnej morálnej satisfakcie treba uprednostniť. Len v tých prípadoch, kde došlo k porušeniu osobnostných práv v značnej miere a kde intenzita tohto zásahu nie je primerane napravitelná inými právnymi prostriedkami, treba považovať za opodstatnené a spravodlivé priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Spôsob odstránenia následkov zásahu do osobnostných práv bude rozdielny podľa povahy veci, najmä podľa druhu zásahu do práva na ochranu osobnosti a podľa okolností, za ktorých k zásahu došlo. Zo žaloby žalobkýň 1/, 2/ je zrejmé, že sa jedná o satisfakčnú žalobu, a to so zreteľom na to, že zásah do osobnostných práv nemožno odčiniť obnovením pôvodného stavu.

18. Výšku peňažného zadosťučinenia súd určuje na základe voľnej úvahy, ktorá však nemôže byť svojvôľou. Zákon ustanovuje súdu povinnosť prihliadnúť pritom na dve hľadiská, a to tak na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo a to ako na strane žalobkýň, tak aj na strane žalovanej. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkami spravodlivosti, pričom slovenský právny poriadok nepozná minimálnu ani maximálnu hranicu výšky finančného zadosťučinenia. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka musí mať súd preukázané, že sú tu okolnosti preukazujúce,

že v konkrétnom prípade nestačí zadosťučinenie podľa ustanovenia podľa § 13 ods. 1 OZ a to najmä z hľadiska intenzity, trvania a rozsahu nepriaznivých následkov.

19. V danom prípade nespochybniteľne došlo k zásahu do osobnostných práv nebohej ako aj jej rodiny v tej najhoršej možnej intenzite, keď zásah nie je možné odčiniť len ospravedlnením či prinavrátením do pôvodného stavu. Vzhľadom k tomu, že došlo k usmrteniu nebohej, matky žalobkýň 1/, 2/, z hľadiska pozostalých trestno-právna ochrana je nedostatočná, rovnako ako klasická občianskoprávna ochrana prostredníctvom náhrady škody, s poukazom na citovú ujmu vzniknutú žalobkyniam 1/, 2/ vzhľadom na postavenie matky v rodinných vzťahoch.

20. Pre určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka taxatívne stanovené dve kritériá, z ktorých musí súd pri svojom rozhodovaní vychádzať ex offo. Sú to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Pritom závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy sa posudzuje najmä so zreteľom na jej intenzitu, rozsah a dĺžku jej trvania.

21. Všeobecne platí, že spôsob ochrany osobnosti musí byť primeraný povahe zásahu, pričom nutnosťou je stanoviť mieru závažnosti zásahu. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (t.j. materiálnej satisfakcie) je vždy - v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu - existencia závažnej ujmy. Treba vychádzať z následnej reakcie, ktorú zásah vyvolal. Túto mieru treba zisťovať dokazovaním a posúdiť na základe poznania a vyhodnotenia tejto reakcie.

22. Samotná závažnosť ujmy vzniknutej v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch. Pri určení tejto výšky súd musí prihliadnúť aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Tieto okolnosti môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila.

23. Súčasťou súkromného života je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci vzťahy medzi blízkymi príbuznými a preto rešpektovanie súkromného, teda i rodinného života musí zahŕňať právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s ďalšími ľudskými bytosťami, aby bolo možné okrem iného tiež rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť. Zavinená smrť blízkej osoby preto môže vzhľadom k vzájomným úzkym a pevným sociálnym, morálnym a citovým väzbám predstavovať natoľko závažnú nemateriálnu ujmu pre rozvíjanie a napĺňanie osobnosti pozostalého, že môže byť kvalifikovaná ako ujma znižujúca jeho dôstojnosť, či vážnosť v spoločnosti. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť. Preto šokujúca smrť matky žalobkýň 1/, 2/ predstavuje udalosť mimoriadnu s nenapraviteľným následkom. Aj podľa odvolacieho súdu sú žalobkyne 1/, 2/ zasiahnuté stratou osoby, ktorej nezastupiteľným poslaním je práve upevňovanie a pozitívne rozvíjanie citových vzťahov a odovzdávanie materskej lásky, na ktorých je človek existenčne závislý. Jej absencia sa negatívne prejaví nielen vo sfére osobnostného prežívania, ale významným spôsobom ovplyvní celý budúci život človeka. Strata takéhoto člena rodiny predstavuje nenávratnú deštrukciu medziľudských väzieb, vytvárajúcich základ rodinného života.

24. Odvolací súd je toho názoru, že súdom prvej inštancie priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy, určená z konkrétnych, dokazovaných zistených skutočností, ktoré neboli odvolaním spochybnené, je postačujúca a primeraná vzhľadom na okolnosti prípadu, ako aj závažnosť zásahu do nemajetkovej sféry. Priznanie nemajetkovej ujmy nie je reparáciou. Je nespochybniteľné, že žiadna priznaná suma nenahradí žalobkyniam matku, no môže zmierniť následky vzniknutej nemajetkovej ujmy. Žalobkyne 1/, 2/ budú stratu matky pociťovať po celý život. Smrť obeť dopravnej nehody bola nepochybne nečakaná, tragická, žalobkyňami nezavinená udalosť, ktorá do ich života zasiahla a nenávratne pretrhala doterajšie väzby, čím žalobkyne stratili možnosť realizovať a ďalej rozvíjať svoj rodinný život vo vzťahu k nebohej matke. Matka žalobkýň bola zdravá, pracujúca, mala 54 rokov, nesporne bola veľkou oporou pre obe svoje dcéry. Aj keď z výsluchu žalobkýň 1/, 2/ i svedkov vyplynulo, že vzťah medzi žalobkyňami a ich matkou bol blízky, išlo o vzťah rodiča a dospelých detí, ktoré mali svoje rodiny a s matkou nežili v spoločnej domácnosti a teda ani neboli finančne závislé na matke. Okrem toho bolo potrebné vziať do úvahy aj osobu žalovanej, ktorá dopravnú nehodu spôsobila z nedbanlivosti, nebola pod vplyvom alkoholu, k spáchaniu skutku sa priznala, tento oľutovala a na pojednávaní sa žalobkyniam 1/, 2/ ospravedlnila.

25. Pri uplatňovaní nárokov z náhrady škody platí zásada, že poškodený musí uplatniť svoje právo voči tomu, kto za škodu zodpovedá. Iba výnimočne má poškodený priame právo na náhradu škody voči poisťovni, a to ak tak ustanovujú osobitné predpisy. Takýmto osobitným predpisom je aj zákon o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla, ktorý v § 15 stanovuje, že poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi. Poškodený tak môže náhradu škody spôsobenú prevádzkou motorového vozidla požadovať buď od poisteného škodcu, alebo od poisťovateľa, pričom ani v jednom prípade nie je zavedený paušalizovaný systém náhrady nemajetkovej ujmy v prípade úmrtia príbuzného. Voľba je výlučne na oprávnenej osobe. Ide teda o situáciu, keď jeden subjekt má nárok na to isté plnenie proti viacerým subjektom, pričom proti každému z nich z iného právneho dôvodu, proti škodcovi ide o nárok z titulu náhrady škody, proti jeho poisťovateľovi ide o osobitné právo na plnenie založené všeobecným právnym predpisom. Prichádza tak do úvahy možnosť podania žaloby proti subjektom, medzi ktorých patrí trestne zodpovedný vodič motorového vozidla, prevádzkovateľ motorového vozidla, či poisťovňa zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Pokiaľ sa v danom prípade žalobkyne 1/, 2/ rozhodli uplatniť nárok iba voči žalovanej, ktorá spôsobila dopravnú nehodu a zavinila tak smrť matky žalobkyní, je to ich výlučná kompetencia pri vedení sporu, preto nebola dôvodná námietka žalovanej týkajúca sa skutočnosti, že žalobkyne 1/, 2/ nežalovali aj Komunálnu poisťovňu, a. s., s ktorou mala v čase spáchania dopravnej nehody žalovaná uzatvorenú zmluvu na PZP.

26. V rozsahu napadnutého odvolania sa odvolací súd zaoberal aj namietaným výrokom o trovách konania. V sporovom konaní sa ohľadom náhrady trov konania uplatňuje tzv. zásada zodpovednosti za výsledok konania, ktorá vyjadruje, že strane, ktorá mala vo veci plný úspech, súd prizná náhradu trov proti neúspešnej strane. Úspech vo veci sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku rozhodnutia, ktorým sa vo veci rozhodlo. U žalobcu ide o plný úspech vo veci vtedy, ak sa výrok meritórneho rozhodnutia zhoduje so žalobným petitom, t. j. ak sa jeho žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá právo na náhradu trov konania (§ 255 ods. 1, 2 CSP). Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy, CSP aktuálne nepozná stav, keď súd môže priznať plnú náhradu trov, ak účastník mal vo veci úspech len čiastočný a rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu. V prejednávanej veci uplatnili žalobkyne 1/, 2/ proti žalovanej nárok na zaplatenie 40.000,- eur pre každú žalobkyňu titulom nároku na ochranu osobnosti vo forme náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka. Ako je uvedené vyššie Občiansky zákonník nevymedzuje hranicu pre určenie výšky relatívnej náhrady za nemajetkovú ujmu a výšku náhrady určí súd podľa svojej úvahy. Súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyniam 1/, 2/ po 20.000,- eur. Zohľadniac procesný výsledok v konaní, keďže žalobkyne mali vo veci úspech len čiastočný a rozhodnutie o výške záviselo od úvahy súdu, pričom treba rozlišovať čo je základné a čo je sprevádzajúce (nález Ústavného súdu ČR. III/170/99), keď za základné treba považovať, že do práv žalobkyní bolo zasiahnuté, škoda bola spôsobená, pričom výška plnenia závislá na úvahe súdu je druhotná, je v súlade so zásadou spravodlivosti a v súlade so satisfakčnou funkciou nemajetkovej ujmy rozhodnutie súdu prvej inštancie, ktorý o náhrade trov konania rozhodol, že žalobkyne 1/, 2/ majú proti žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% .

27. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny.

28. Odvolací súd rozhodol o trovách odvolacieho konania podľa § 396 ods. 1, § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP tak, že priznal nárok na ich náhradu žalobkyniam 1/,2/, ktoré boli v odvolacom konaní úspešné v celom rozsahu.

29. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Trenčíne jednomyseľne.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP), v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolaateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).